

РЕЦЕНЗИЯ

на научната продукция на кандидат за участие в конкурс за академичната длъжност ДОЦЕНТ по професионално направление 7.6. Спорт (Плуване), обявен от ЮЗУ „Неофит Рилски“ в ДВ., бр. 54 / 05.07.2017 г.

Рецензент: проф. д.н. Магдалена Глушкова

Кандидат: гл. ас. д-р Даниела Лекина

I. По процедурата на конкурса

Конкурсът за академичната длъжност “Доцент” е обявен в ДВ бр. 54 от 5.07.2017г. и е в съответствие със ЗРАСРБ и Правилника за приложението му.

Научното жури е съставено със заповед на Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски“ № 1804 / 04.09.2017г.

В конкурсът участва един кандидат – гл.ас.д-р Даниела Георгиева Лекина.

II. Кратки биографични данни за кандидата

Гл. ас. д-р Даниела Георгиева Лекина е родена през 1961г. в гр.Гоце Делчев.

Образование:

Възпитаник е на Спортния плувен интернат в Сандански (1969-1978г). Средното си образование завършва в ПГ “Яне Сандански” в Сандански (1976 – 1978г.), а от 1978 до 1983г. висшето си образование във ВИФ „Г. Димитров” (магистър) и придобива квалификация „Тренър по плуване“ и „Учител по Физическо възпитание“.

Професионална дейност:

Трудовият стаж на кандидатката е общо - 34 г., от които в ЮЗУ „Неофит Рилски“ - 23 г. От 1983 до 1985 г. е тренър по плуване във ФК “ Пирин” в Благоевград.

От 1988 до 1994 г. (след конкурс) е назначена за специалист в Централна научно-приложната лаборатория към Спортния интернат в Благоевград.

От 1994 до 1996г. (след конкурс) е преподавател в ЮЗУ “Неофит Рилски” и от 1996 г. е асистент, от 2000 г. – ст. асистент и от 2011г. – гл. асистент в катедра Спорт.

През 2014 г. защитава дисертация на тема “Ускорено овладяване на техниката на плувните стилове при студенти” и придобива ОНС „Доктор“.

Справката за преподавателската й дейност показва, че тя изцяло е в областта на конкурса. Д-р Даниела Лекина провежда лекционни курсове по плуване, семинарни и практически упражнения по плуване, учебни курсове по водни спортове със студенти в ОКС "бакалавър" и „магистър” в спец. Спорт, Физическо възпитание и спорт и Кинезитерапия.

Спортно-състезателна дейност:

Д-р Даниела Лекина е републикански шампион и рекордьор на България в дисциплините 100 и 200 м. бруст през 1975г., 1976г., 1977г., 1978г. Медалист на Балканиадите по плуване в продължение на 5 години (от 1975 до 1978 г.). **МАЙСТОР НА СПОРТА** по ПЛУВАНЕ от 1974г.

Награди:

- Грамота за изключителен принос към плувния спорт от ПК „Пирин” – 2015 г.
- Грамота за изключителен принос към дейността на Спортния интернат и развитието на плувното дело в гр. Сандански – 2009 г.

Езикова подготовка: кандидатката владее писмено и говоримо руски и гръцки език.

Технически умения: д-р Д.Лекина притежава много добри компютърни умения.

Членство в научни, административни и управленчески структури:

- Член на Съюза на учените в България - клон Благоевград.
- Член на екипа за вътрешно-университетски одити към Комисията по качеството на ЮЗУ „Неофит Рилски” от 2008г. - до днес.
- Член на Факултетния съвет на ФОЗЗГС – от 2013 до 2017г.
- Секретар и член на факултетската комисия по атестиране на академичния състав (2016 - 2017г.).
- Член на комисия в катедра „Спорт” за вътрешно оценяване на преподаватели и учебни дисциплини – от 2016г.
- Член на комисии за изготвяне на документации за програмни акредитации в ОКС Бакалавър и Магистър в спец. Спорт и Спортна анимация.
- Член е на Управителния съвет на ПК „Пирин” – от 2000 г. до днес.

III.Характеристика на научната и научно-приложна продукция на кандидата

За участието си в конкурса гл. ас. д-р Даниела Георгиева Лекина е представила научно-теоретични и научно-приложни разработки, както следва:

- общ брой заглавия – 32, от тях автореферат на дисертация - 1, 1 монография, 1 учебник по плуване, публикации в научни списания и сборници -26 бр.,от тях у нас - 17 бр., в чужбина - 9 бр. (в Румъния - 3, в Македония - 4, в Гърция -2 бр.)

Д-р Д. Лекина е **водещ автор на 17 публикации**, от общо 26 (65,4%), от тях 11 публикувани у нас и 6 в чужбина, от тях 2 в индексирани списания от **Scopus** и 1 публикация с **Global Impact Factor**.

Втори автор е на **8 публикации** , от тях 6 броя у нас и 2 в чужбина.

В **една публикация** е трети автор, също в индексирано списание от **Scopus**.

Публикациите са в престижни научни списания като сп. *Спорт и наука у нас*, *Физичка култура (Скопие)*, *Journal of Physical Education and Sport (Румъния)*, *International Journal Knowledge in Practice (Скопие)*.

Научни конференции: кандидатката представя 23 научни доклади изнесени на конференции, от тях у нас -18 броя и 5 в чужбина, от които 3 доклада в Македония и 2 в

Гърция. Два от докладите изнесени у нас са съвместни научни разработки със студенти от спец. Спорт.

От научната продукция на рецензиране се подлагат 29 заглавия и 3 не подлежат на рецензиране, поради това, че са част от дисертацията на кандидатката (публ.№ 30,31,32).

Анализът на публикациите показва, че 11 от тях са свързани с оптимизиране на учебния процес на студентите.

От тях като по-значими определям изследванията на кандидатката свързани с усвояване на плувната техника при тренирани и нетренирани студенти, след приложена авторска методика на обучение (публ. №4); усъвършенстване на учебния процес по дисциплината „Спорт“, чрез специализирана програма „Спорт при студенти със здравословни проблеми“, като изследването е едногодишно (публ. №5). Значимо е и изследването на фактора „индивидуална предразположеност към определен плувен стил“ за усвояване на плувната техника на студентите (публ. №7 и №14).

Други акценти в тази група изследвания са проучването на мотивацията за успех на студентите и достигнато ниво на плувна подготовка (публ. №20); апробирането на модел за оценяване на постиженията на студентите по уч. дисциплина „Плуване“ (публ. №6); установяване на зависимостта на формирането на спортно-техническите умения на студентите и знанията им по плуване (по биомеханика на плувните техники, анатомични и физиологични особености на плувните стилове, биохимия на енергоразхода и др.) (публ. №13) и установяване на факторите, възпрепятстващи усвояването на плувните техники при студенти (публ. №8 и №27).

Анализът на публ. №16 и №17, които са свързани с учебния процес по плуване в училищата показва, че гл.ас.д-р Д.Лекина е разработила и успешно приложила в практиката учебна програма по плуване за VI-те класове (като избираем спорт).

Разработила е и методика за обучение по плуване на 7-8 г. деца – приложена в практиката (публ. №10). Доказана е резултатността на диференцирания подход на усвояване на водно-опорни умения, в хода на овладяване на плувните стилове при ученици (публ. №15).

Подчертан е научния интерес на д-р Д. Лекина към подобряване на здравния статус на хора в неравностойно положение чрез плуване, по който проблем са разработени методики за насочено въздействие. В посочената област се установяват 8 публикации.

Така в публ.№21се представят резултати от изследвана ефективност на методика за лечебно плуване повишаваща мускулния тонус, мускулната сила, подвижността на ставите и възстановяваща (в значителна степен) на загубени след увреда двигателни умения и навици.

Д-р Д. Лекина постига резултати и при коригиране на постурални нарушения със средствата на плуването като елемент на кинезитерапията(публ. №26).

Ефективна е и разработената методика за лечебно плуване при сърдечно съдови заболявания (публ. №25). Като значими оценявам комплексите от упражнения по плуване, като елемент от комплексната рехабилитация при ДЦП, който проблем е с висока социална значимост и на който са посветени публ. №11, №12, №23, №24 и №27.

Публикациите, свързани с управлението на тренировката по плуване са 3 броя, от които е видно, че е оптимизирана техниката на кроула, чрез методиката на Джонти Скиньър, за определяне на броя загребвания за една дължина и е постигнат по-добър личен резултат на състезатели по плуване (*публ. №8*). Изследвани са енергийните зони в плуването и енергетичното осигуряване на състезателите в различните фази на плувната техника (*публ. №16*). Разработено е трициклово планиране на спортната подготовка на състезателите по плуване, с акцент - предсъстезателната подготовка (*публ. №19*).

Проблемът за моделирането на обучението в техниката на двигателните действия по видове спортове във ФВ и спорта са перманентно актуални.

Това произтича от развитието на науката и иновациите, динамиката на хорариумите в учебните планове, промени във физическото състояние на обучаваните, материалната база и други фактори, налагащи перманентна актуализация на методиките на обучение.

В основните научни трудове на гл.ас. Даниела Лекина, научните проблеми са два:

- Единият е свързан с въпроса „Как за кратко време студентите да бъдат обучени в 3 плувни стила – чрез „паралелното“ им (едновременно) усвояване или чрез традиционното последователно усвояване?“. Това е практическата страна на въпроса.
- Другият проблем е свързан с установяване на характера на екстраполация на разнородни елементи, формиращи различни условни връзки в главния мозък на обучаваните.

От гледна точка на когнитивната теория за двигателното обучение, такова взаимодействие е неизбежно, както (условно казано) по хоризонтал - между елементите на едновременно усвояваните стилове, така също и по посока - от краткосрочната - към дългосрочна памет и обратно (с трансфер на усвоени двигателни структури– към новото двигателно действие).

Или простият (на пръв поглед) проблем за ефекта от обучението в различни плувни стилове (последователно или паралелно), поставя значими въпроси за наличието и характера на трансфер на умения и навици при формирането им.

Възниква въпросът и за наличие на контаминация. Контаминацията е дискретен процес на взаимодействие на двигателните действия, изразяващ се в различна проява при изпълнението им като самостоятелни двигателни актове и в комплекс с други двигателни актове.

Във връзка с това, формулираната от д-р Д. Лекина хипотеза, че паралелното обучение е по-ефективно се доказва от резултатите ѝ, които дават еднозначен отговор на предположението, че едновременното обучение предизвиква положителна екстраполация на усвоени двигателни структури и ускорява овладяването на плувните стилове.

Впрочем, случая е аналогичен на едновременно обучение по различни дисциплини (например в леката атлетика – на спринтовите бягания и дългия скок и др. комбинации). Подобен е и случая на овладяване в един и същи ден от студенти, например от спец. Спорт или ФВС на техниката на различни спортни дисциплини планирани в дневния разпис като

баскетбол, следван от плуване, следвано от атлетика, гимнастика и др. чрез паралелно усвояване през деня. Такъв е случаят и в художествената и спортна гимнастика – с едновременно овладяване на разнородни двигателни действия на уреди и земя; в ските – сутрин - спускане, след обяд - слалом. В плуването обаче не ми е известно прилагането на такъв подход.

Изхождайки от казаното, изследванията на д-р Д. Лекина са иновационни и дават отговори на важни въпроси за ТМСТ по плуване.

Или, при анализа на изследователската дейност на д-р Д. Лекина се установява центриране на научните ѝ интереси в областта на плуването, но и в широк диапазон от изследвани проблеми, обхващащи училищната подготовка по плуване и подготовката на студенти, както и проблеми на спортното майсторство и плуването като оздравителна технология. Значими са и изследванията на ефективността на плувните средства при ДЦП, при вътрешни болести и ортопедични проблеми, приложими в кинезитерапията. Всичко това е резултат от изключителните лични спортни постижения на д-р Д. Лекина и отличната ѝ научно-теоретическа и методико-практическа подготовка по плуване и широката ѝ литературна осведоменост.

Достоверност на научните твърдения:

От казаното можем да обобщим, че постановките на научните проблеми са добре дефинирани и ясно определят концептуалната рамка на изследванията на д-р Д. Лекина. Осигурена е достоверност на научните ѝ твърдения, чрез доказателствени методи от математическата статистика, адекватни на изследваните проблеми, според обема на контингентите и метричния или неметричен характер на емпиричния материал.

Научни проекти:

Кандидатката е участвала в разработването на 8 проекта, от които 1 международен и 1 по програма Еразъм+. В два проекта е член на екипа, в 1 е вътрешен експерт (от ЮЗУ) по ОП-РЧР, координатор е по 4 проекта по ОП-РЧР и по 1 проект е треньор.

Разработени учебни програми:

Д-р Д. Лекина е разработила 11 учебни програми за спец. Спорт, ФВС и Кинезитерапия - в ОКС Бакалавър и Магистър, от които 1 учебна програма за чуждестранни кандидат-студенти, изучаващи спортната плувна терминология на български език.

От гореизложеното следва, че майсторът на спорта гл. ас. д-р Даниела Лекина е с високи лични спортни постижения, утвърден преподавател в катедра Спорт на ЮЗУ «Н. Рилски»,.

В преподавателската си работа прилага съвременни методи и технологии на обучение, високо оценени сред академичните и спортни среди, което е видно от значимите награди които е получила и включването ѝ в редица управленчески, административни и обществени структури.

Съответствие на научната продукция, проектна и преподавателска дейност на кандидата с профила на конкурса

Научноизследователската дейност на кандидатката, проектната ѝ и преподавателска дейност напълно съответстват на професионалното направление на конкурса.

IV. Евристични елементи в научните изследвания (основни приноси)

В научната продукция се откриват евристични елементи, формиращи приноси към ТМСТ, ТМФВ, кинезитерапията и биомеханиката на плувните стилове, които са научно-теоретични и приложни, като част от тях са с оригинален характер и другата част - потвърдителни. Като по-значими определям следните приноси:

- Проведен е задълбочен анализ на съвременните тренировъчни модели по плуване и са изведени иновационните аспекти (*публ.№1*). Идентифицирани са дефицити в моделите на обучение по плуване на студенти (*публ.№1*).
- Формулирана е нова теория за едновременно обучение в плувната техника на студенти на повече от един стил, като са обосновани теоретичните и научни постановки на теорията (*публ.№1*).
- Разработен е и внедрен в практиката нов подход в обучението по плуване и е доказана неговата ефективност (*публ.№1*).
- Установени са факторите, възпрепятстващи ефективното овладяване на плувните техники и забавящи обучението на студенти (*публ. №8 и №27*).
- Разработена е и внедрена ефективна специализирана методика за едновременно обучение по плуване (*публ.№1*).
- Изготвена е диагностична система за оценка и контрол на обучението и усвояването на техниката на плувните стилове при паралелно обучение (*публ.№30*).
- Разработен е и приложен нов тест за оценка на теоретичните знания на студентите по плуване с определяне на коефициент на усвоеност на знанията (*публ.№13,14*).
- Изготвени са нормативи за оценка на студентите по плуване и за определяне на зоните на близкото им и по-далечно развитие (*публ.№6.*).
- Разработени са специализирани програми по плуване за студенти със здравословни проблеми, с приложения и за други възрастови групи (*публ.№5*).
- Установени са аспектите на положително въздействие на заниманията с лечебно плуване при деца с ДЦП (*публ. №11, №12, №23, №24 и №27*).
- Разработена е и приложена методика за лечебно плуване при хора със сърдечно-съдови заболявания - в първи и втория стадий (*публ.№25*).
- Разработена е и приложена комплексна методика за лечебно плуване на деца с гръбначни изкривявания в училищната възраст (*публ.№26*).
- Установена е „индивидуалната предразположеност към усвояване на плувни стилове“ на студенти, повишаваща адекватността и ефективността на обучението (*публ.№7,14, 28*).
- Разработена е и въведена в практиката учебна програма по плуване за ученици от VI клас (*публ.№17,18*).
- Разработена е методика за обучение по плуване на 7-8 г. деца (*публ.№10*).
- Разработено е трициклово планиране (с обем на натоварване, интензивност и почивка) на целогодишната подготовка на състезатели по плуване от ПК „Пирин“ (*публ.№19*).

- Оптимизирана е техниката на стила „кроул“, чрез определяне на тренировъчния брой загребвания на състезатели от ПК „Пирин“, Благоевград (публ. №20).

Посочените приноси разширяват теоретичната и научна основа на ТМСТ по плуване и са с висока образователна, спортна и социална значимост за подготовката на студенти от спец. Спорт, ФВС и Кинезитерапия, за треньори, учители по ФВС и пациенти с различни ортопедични, сърдечно-съдови, нервни и др. видове увреди.

Преобладаващо приносите са лично дело на д-р Даниела Лекина, а свързаните с кинезитерапията са съвместно дело с лекари (физиотерапевт и ерготерапевт).

V. Цитирания

Представена е справка за цитирания на текстове от 8 научни труда на д-р Д. Лекина, от което следва, че са цитирани 25% от трудовете ѝ. Цитиранията са, както в индексирани от Скопус научни списания (Journal of Physical Education and Sport) (JPES), 17(2), Art 133, pp. 871 – 878, 2017 online ISSN: 2247 - 806X), така също и във реферирани чуждестранни научни списания (Research in Kinesiology 2015, Vol. 43, No. 1, pp. 21-24), в сборници с материали в международни конференции (International Scientific Conference”, Veles 11-12 .04.2014.) и национални научни конференции, в дисертационен труд, учебник и учебно ръководство. Следователно, д-р Д. Лекина е разпознаваем учен сред спортно-педагогическите, кинезитерапевтични и ерготерапевтични академични среди у нас в Румъния, Гърция, Македония, Русия и други страни.

VI. Критични бележки и препоръки

- ✓ В текстовете на научните трудове се откриват технически и граматически неточности, които налагат недопускането им в бъдещите публикации на кандидатката.
- ✓ В справката за участията на д-р Д. Лекина в научни конференции не са посочени темите на научните доклади. Същите обаче са приложени към научната ѝ продукция, поради което посочените забележки не намаляват стойността ѝ понеже са технически, а не съдържателни.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Въз основа на качествата и обема на научната продукция на кандидатката, нейната насоченост, която напълно съответства на конкурса, многогодишния ѝ преподавателски опит и други академични активности, покриващи изискванията на ЗРАСБР и критериите и показателите за оценка на кандидатите, заложиени във Вътрешните правила за развитие на академичния състав в ЮЗУ „Н. Рилски“ ми дават основание за положителна оценка на кандидатката и призовавам научното жури на присъди на гл. ас. д-р Даниела Георгиева Лекина академичната длъжност „Доцент“ по професионалното направление 7.6. Спорт (Плуване).

15.10.2017 г.

Рецензент:

проф. д-р Магдалена Глушкова, д.н.